

ЕКОНОМІЧНІ ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ БІОРІЗНОМАНІТТЯ В УКРАЇНІ

ас. Снопченко А.В., студент Гієнко Ю.В.

Все живе на Землі постійно розвивається і взаємодіє. Ми, люди, є невід'ємною частиною живої природи і всіляко від неї залежимо. Вона служить джерелом продуктів харчування та ліків, постачає кисень, необхідний нам для дихання, та інші хімічні елементи, з яких складається наш організм. За день на свої потреби людство використовує в середньому більш як 40000 біологічних видів. Стрімкий розвиток цивілізації не прискорив процесів видоутворення, а інтенсифікував процеси їх вимирання.

Це відбувається через руйнування місць проживання видів, надмірну економічну експлуатацію окремих видів (масовий відстріл тварин, хижацьке рибальство, вирубування комерційно цінних видів дерев тощо), конкуренцію з екзотичними видами "чужих" фаун і флор, екстенсивне нарощування масштабів сільськогосподарської діяльності (передусім вирубування лісів і розорювання під сільськогосподарські угіддя цілих земель), глобальне техногенне забруднення біосфери.

Біологічне різноманіття (за С. Джонсоном) – це «мінливість живих організмів усіх екосистем, включаючи земні, морські та інші водні екосистеми та екологічні комплекси, частиною яких вони є; сюди належить різноманіття в межах різновиду, між різновидами і екосистемами». Це поняття синонімічне з «життям на Землі».

Програмними документами діяльності в галузі збереження і сталого використання біологічного і ландшафтного різноманіття в Україні є Конвенція про біологічне різноманіття (Ріо-де-Жанейро, 1992) та План європейська стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття (Софія, 1995).

Дієвим природоохоронним заходом збереження біорізноманіття є створення охоронних територій, природних та біосферних заповідників, національних природних парків. Вони забезпечують умови, необхідні для зменшення шкідливого антропогенного впливу на біологічні об'єкти, сприяють збереженню цілісності екологічних систем. Такі території становлять на сьогоднішній день лише 4% від площі України та не мають необхідного державного фінансування.

Для адекватного здійснення науково обґрунтованого коригування процесу природокористування необхідно визначити економічну вартість усіх складових природного капіталу, які залишаються поза увагою класичного ринку, і тим самим істотно спотворюють справжню економічну ефективність господарської практики. Порівняно новим методом вартісної

оцінки природного капіталу є відтворювальний підхід. Його суть: сукупність середовищутворюючих (відновлюваних та не відновлюваних) природних ресурсів на визначеній території розглядається як певний стандарт. Тобто використання будь-якого ресурсу має передбачати його відновлення у попередній якості та кількості.

У сталій формування в Україні перебуває ринок екологічних послуг, який включає в себе: реалізацію природоохоронних заходів, створення матеріальних та технічних умов збереження біорізноманіття, формування фінансових та кадрових структур управління ресурсами, підвищення екологічної свідомості на всіх рівнях суспільства. З економічної точки зору вартість всіх цих „послуг” колосальна. За мінімальними підрахунками вона складає біля 3000 мільярдів доларів у рік.

Економічні заходи щодо вирішення проблем біорізноманіття в Україні:

1. Удосконалення економічного механізму шляхом впровадження принципів «користувач платить» та «забруднювач платить»;

2. Пільгове оподаткування суб'єктів господарювання при їх невиснажливому використанні природних ресурсів та/чи їх відновлення на регіональному рівні;

3. Встановлення обґрунтованої ціни природних ресурсів;

4. Вдосконалення дозвільно-ліцензійної діяльності держави;

5. Вдосконалення бюджетної системи фінансування природоохоронних програм та заходів на державному та регіональних рівнях;

6. Залучення міжнародних та позабюджетних джерел фінансування природовідновлення;

7. Уникнення неефективної структури виробництва і надмірне споживання;

8. Впровадження заходів щодо екологічних експертиз в процесі інвестиційної, управлінської, господарської діяльності, що впливає на стан довкілля регіонів.

Лише через 50-100 років планета втратить від 25 до 50 % сучасної видової різноманітності. Мільйони (а можливо, десятки мільйонів) видів можуть зникнути швидше, ніж людство дізнається про їхнє існування. На мою думку проблема збереження життєвого середовища погіршується насамперед за рахунок недостатнього фінансування державою природоохоронних заходів – лише на 35% від потреб у фінансових ресурсах. У 2009 році капітальні видатки державного бюджету були профінансовані в обсязі 10,4 млрд. грн., що майже в 2,5 рази менше ніж у 2008 році. Якщо така тенденція залишиться і надалі, то без збереженого сьогодні біорізноманіття, завтра для наших нащадків може не настати.